

Sygn. akt V GC 50/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie V Wydział Gospodarczy, w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Maciej Rzewuski,
Protokolant:	sekr. sąd. Paulina Koliwer-Mikołajczyk

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2017 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1) i W. K.

przeciwko A. K. i Z. M. (1)

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powodów K. K. (1) i W. K. na rzecz pozwanego Z. M. (1) solidarnie kwotę 10.817,00 (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

III. przyznaje radcy prawnemu M. K. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 10.800,00 (dziesięć tysięcy osiemset 00/100) złotych, powiększoną o należną stawkę podatku VAT, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu A. K..

/SSR del. Maciej Rzewuski/

Sygn. akt V GC 50/17

UZASADNIENIE

Powodowie K. K. (1) i W. K. wnieśli o zasądzenie od pozwanych A. K. i Z. M. (1) na swoją rzecz solidarnie kwoty 500.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 2 września 2016 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych.

Swoje roszczenie oparli na treści art. 299 k.s.h. stanowiącego o odpowiedzialności solidarnej członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w przypadku, gdy egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna. Powodowie podali, że dnia 16 października 2008 r. zbyli na rzecz (...) Sp. z o.o. w N. prawo użytkowania wieczystego działek o nr (...), o łącznej powierzchni 1.841 m², położonych w O. przy ulicy (...) wraz z prawem odrębnej własności budynków posadowionych na gruncie, objętych księgą wieczystą numer (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w O.. Sprzedaży dokonali z odroczonym terminem płatności, do dnia 30 czerwca 2009 r. W celu zabezpieczenia spłaty ceny, działający w imieniu Spółki z o.o. (...) poddał się egzekucji z całego majątku Spółki. Z powodu braku uiszczenia tej ceny, na wniosek powodów Sąd Rejonowy w N. postanowieniem z dnia 24 lipca 2009 r., Co 417/09, nadał aktowi notarialnemu z 16 października 2008 r., rep. A nr 6259/2008, klauzulę wykonalności. Następnie, zgodnie z wnioskiem egzekucyjnym Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w O. w dniu 7 sierpnia 2009 r. dokonał zajęcia prawa

użytkowania wieczystego Spółki. Ponieważ powodowie nie wpłacili zaliczki na dokonanie opisu i oszacowania zajętej nieruchomości, 1 marca 2011 r. Komornik zakończył postępowanie egzekucyjne. Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2014 r., XI Co 79/14, Sąd Rejonowy w O. wydał powodom kolejny, w miejsce utraconego tytuł wykonawczy przeciwko (...) Sp. z o.o. Dnia 31 grudnia 2015 r. powodowie złożyli ponowny wniosek egzekucyjny. Postanowieniem z 1 czerwca 2016 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w N. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec bezskuteczności egzekucji z majątku Spółki. Powodowie wskazali, że A. K. pełnił funkcję prezesa zarządu (...) Sp. z o.o. co najmniej od daty zawarcia umowy sprzedaży z dnia 16 października 2008 r., a Z. M. (1) pełni tę funkcję do dnia dzisiejszego (vide: k.4-6v).

W odpowiedziach na pozew pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów solidarnie na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany A. K. wskazał, że w związku z trudną sytuacją finansową Spółki (...), w dniu 25 czerwca 2009 r. zwrócił się do powodów z propozycją zwrócenia im nabytego przez Spółkę prawa użytkowania wieczystego z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą o nr (...). Powodowie nie odpowiedzieli jednak na złożone pismo. Nadmieniał, że w 2014 r. Spółce wyznaczono kuratora sądowego w osobie Z. M. (1), który 6 października 2014 r. dokonał sprzedaży w/w nieruchomości, regulując z uzyskanej ceny wszystkie zobowiązania Spółki. Tym samym, nie posiada ona żadnych zaległości względem powodów (vide: k.80-81v).

Pozwany Z. M. (1) podniósł zarzut zaspokojenia wierzytelności powodów z nadwyżką. Powołał się na zapis § 4 aktu notarialnego rep. A nr (...), zgodnie z którym strony umowy sprzedaży nieruchomości postanowiły, że cena w wysokości 500.000 zł zostanie uiszczona bezpośrednio na konto wierzycieli hipotecznych powodów do dnia 30 czerwca 2009 r. W tym czasie nabywana nieruchomość była obciążona hipotekami na łączną kwotę 828,413 zł. Dnia 16 października 2014 r. (...) Sp. z o.o. sprzedała nieruchomość objętą księgą wieczystą nr (...). Uczestniczący w tej czynności K. R. działający w imieniu (...) w W. oświadczył, że otrzymana kwota 190.000 zł wyczerpuje wszelkie roszczenia Funduszu z tytułu wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie. Powodowie zostali więc zwolnieni z długów zabezpieczonych rzeczowo na nieruchomości. Tym samym dochodzenie przez nich zapłaty kwoty 500.000 zł stanowi chęć bezpodstawnego wzbogacenia. Pozwany podniósł, że z chwilą powołania go na kuratora sądowego (...) Sp. z o.o., od razu podjął negocjacje z wierzycielem hipotecznym w kwestii zaspokojenia jego należności. „Z ostrożności procesowej” podał, że nawet w przypadku ogłoszenia upadłości Spółki (...), roszczenia powodów nie zostałyby w żadnym stopniu zaspokojone, gdyż suma uzyskana ze sprzedaży nieruchomości, stanowiącej jedyny składnik majątku Spółki, po potrąceniu kosztów postępowania upadłościowego, przypadłaby w całości wierzycielom hipotecznym (vide: k.85-86v).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W 2008 r. K. K. (1) zwrócił się do (...) Sp. z o.o. w N. z prośbą o pomoc w sprzedaży przysługującego mu i jego żonie W. K. prawa użytkowania wieczystego nieruchomości składającej się z działek o nr (...), o łącznej powierzchni 1.841 m², położonej w O. przy ulicy (...) wraz z prawem odrębnej własności budynków posadowionych na gruncie, objętej księgą wieczystą numer (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w O.. Wymieniony zapewnił, że ma dwóch potencjalnych nabywców na tę nieruchomość.

(dowód: zeznania pozwanego A. K. – k.173)

W dniu 16 października 2008 r. K. K. (1) i W. K. sprzedali (...) Sp. z o.o., reprezentowanej przez prezesa zarządu A. K., prawo użytkowania wieczystego nieruchomości wraz z prawem odrębnej własności budynków, objęte księgą wieczystą numer (...).

(bezsporne; akt notarialny z dnia 16 października 2008 r., rep. A nr (...)- k.8-11)

W treści § 4 aktu notarialnego z 16 października 2008 r., rep. A nr (...), sporządzonego przed notariuszem I. K., strony zgodnie postanowiły, że cała umówiona cena sprzedaży w wysokości 500.000 zł zostanie uiszczona bezpośrednio na

konto wierzycieli hipotecznych sprzedających w terminie do 30 czerwca 2009 r. Działający w imieniu (...) Sp. z o.o. A. K. oświadczył, że co do obowiązku zapłaty ceny sprzedaży w umówionym terminie poddaje się egzekucji z całego majątku Spółki na zasadzie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c.

(bezsporne; akt notarialny z dnia 16 października 2008 r., rep. A nr (...)– k.8-11)

Zamiarem sprzedających, którzy stanęli do aktu notarialnego w dniu 16 października 2008 r., było wykreślenie hipotek z księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości położonej w O. przy ulicy (...).

(dowód: zeznania powoda K. K. (1) – k.172v-173)

W tym czasie prawo użytkowania wieczystego gruntu i prawo odrębnej własności budynków, objęte księgą wieczystą nr (...), obciążało pięć hipotek umownych w łącznej kwocie 828.413 zł, wpisanych na rzecz (...) Banku (...) S.A. w W..

(bezsporne; akt notarialny z dnia 16 października 2008 r., rep. A nr (...)– k.8-11, odpis księgi wieczystej nr (...) – k.12-46; akta księgi wieczystej o nr (...))

W/w hipoteki zabezpieczały należności Banku z tytułu zawartych przez K. K. (1) umów kredytowych związanych z prowadzoną przezeń działalnością gospodarczą.

(bezsporne; zeznania powoda K. K. (1) – k.172v-173)

Zabezpieczone rzeczowo wierzytelności F. Banku zostały nabyte przez (...), a następnie scedowane na (...) N. (...) w W..

(bezsporne; odpis księgi wieczystej nr (...) – k.12-46; akta księgi wieczystej o nr (...); zeznania świadka K. R. – k.151-151v)

Pismem z 25 czerwca 2009 r. działający w imieniu (...) Sp. z o.o. A. K. poinformował K. K. (1) i W. K. o braku otrzymania finansowania przez Spółkę, a co za tym idzie braku środków na zapłatę ceny sprzedaży nieruchomości, proponując wymienionym zwrot tej nieruchomości i „anulowanie aktu notarialnego”.

(bezsporne; pismo (...) Sp. z o.o. z dnia 25 czerwca 2009 r. – k.82-83)

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2009 r., I Co 417/09, Sąd Rejonowy w N. nadał aktowi notarialnemu z 16 października 2008 r., rep. A nr (...), klauzulę wykonalności na rzecz K. K. (1).

(bezsporne; postanowienie sądowe z dnia 24 lipca 2009 r. – k.47)

W dniu 7 sierpnia 2009 r., na wniosek K. K. (1) i W. K., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w O., J. B. dokonał zajęcia prawa użytkowania wieczystego Spółki (...) wraz z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą nr (...).

(bezsporne; zawiadomienie komornicze – k.48, wezwanie do zapłaty – k.49)

Pismem z 25 stycznia 2010 r. Komornik Sądowy poinformował wierzycieli egzekwujących o tym, że zgodnie z art. 942 k.p.c. dalsza egzekucja z nieruchomości będzie kontynuowana po złożeniu przez nich wniosku o dokonanie opisu i oszacowania zajętej nieruchomości oraz wezwał K. K. (1) i W. K. do złożenia takiego wniosku.

(bezsporne; pismo do wierzycieli – k.50, zawiadomienie uczestnika – k.53)

Z powodu nieusunięcia przez wierzycieli egzekwujących braków wniosku o dokonanie opisu i oszacowania zajętej nieruchomości i niezłożenia zaliczki na biegłego, postanowieniem z dnia 1 marca 2011 r., Km 1193/09, Komornik Sądowy zakończył postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 823 k.p.c. Jednocześnie ustalili koszty tego postępowania na kwotę 25.252,90 zł, którymi w całości obciążył dłużnika (...) Sp. z o.o.

(bezsporne; postanowienia komornicze z dnia 1 marca 2011 r. – k.51, 52)

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2014 r., XI Co 79/14, Sąd Rejonowy w Olsztynie wydał K. K. (1) i W. K. kolejny, w miejsce utraconego tytuł wykonawczy przeciwko Spółce (...).

(bezsporne; postanowienie sądowe z dnia 25 czerwca 2014 r. – k.54)

W 2014 r. Z. M. (1) został ustanowiony kuratorem sądowym Spółki (...). Niezwłocznie po otrzymaniu od A. K. informacji, że jedynym niezaspokojonym wierzycielem Spółki z o.o. jest (...) w W., wymieniony podjął negocjacje w kwestii zaspokojenia wierzytelności Funduszu. Kurator uzgodnił z Funduszem, że każdy z nich będzie poszukiwać na własną rękę nabywcy nieruchomości. W tym czasie prawo użytkowania wieczystego gruntu z prawem odrębnej własności budynków, objęte księgą wieczystą o nr (...), stanowiło jedyny wartościowy składnik majątku Spółki z o.o.

(dowody: zeznania świadka J. H. – k.150v-151; zeznania pozwanego Z. M. (1) – k.173v)

Po znalezieniu przez (...) w W. nabywcy praw objętych w/w księgą wieczystą, kurator uzgodnił z Funduszem, że wejdzie w skład zarządu Spółki (...) celem zapewnienia Spółce prawa reprezentacji i przystąpienia do aktu notarialnego sprzedaży nieruchomości. W stosunku do poprzedniego prezesa zarządu Spółki z o.o. A. K. orzeczono zakaz pełnienia tej funkcji.

(dowody: zeznania świadka J. H. – k.150v-151; zeznania pozwanego Z. M. (1) – k.173v)

Uchwałą nr 1 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. z 6 maja 2014 r. powołano zarząd Spółki w osobie Z. M. (1). Postanowieniem z dnia 8 września 2014 r. Sąd Rejonowy w O. wpisał wymienionego do rejestru przedsiębiorców.

(bezsporne; uchwała nr 1 z dnia 6 maja 2014 r. – k.98, postanowienie sądowe z dnia 8 września 2014 r. – k.97)

W dniu 16 października 2014 r. dokonano sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nieruchomości wraz z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą nr (...) na rzecz (...), W. P., Z. P., sp. j. w O. za cenę 265.000 zł. W treści § 4 aktu notarialnego wskazano, że cała cena sprzedaży została zapłacona przy zawarciu umowy, przy czym kwotę 30.070 zł przekazano na poczet spłaty wierzytelności J. B. – do rąk Komornika Sądowego, a kwotę 190.000 zł na rzecz (...) w W. – do rąk pełnomocnika Funduszu.

(bezsporne; akt notarialny z dnia 6 października 2014 r., rep. A nr (...)– k.88-91)

Przed zawarciem w/w umowy, jej warunki zostały przedstawione K. K. (1), który zaakceptował je, domagając się, aby w treści aktu notarialnego zawarto zapis, że wierzyciel hipoteczny zwalnia go z wszelkich obciążeń finansowych.

(dowód: zeznania pozwanego A. K. – k.173)

Stawający do aktu notarialnego z 6 października 2014 r., rep. A nr (...), pełnomocnik (...), K. R. oświadczył, że wpłata kwoty 190.000 zł wyczerpuje wszelkie roszczenia Funduszu z tytułu wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...). Jednocześnie wyraził zgodę na wykreślenie z tej księgi wszystkich hipotek wpisanych na rzecz Funduszu, w kwotach: 181.000 zł, 37.413 zł, 250.000 zł, 300.000 zł i 60.000 zł.

(bezsporne; akt notarialny z dnia 6 października 2014 r., rep. A nr (...)– k.88-91)

Wskutek zaspokojenia (...), istniejące w dniu 6 października 2014 r. wierzytelności Funduszu wygasły, a wpisane na jego rzecz hipoteki wykreślono z księgi wieczystej nr (...).

(dowody: akt notarialny z dnia 6 października 2014 r., rep. A nr (...)– k.88-91, odpis księgi wieczystej nr (...) – k.92-96; akta księgi o nr (...); zeznania świadka K. R. – k.151-151v)

Dnia 31 grudnia 2015 r. K. K. (1) i W. K. złożyli ponowny wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko Spółce (...), tym razem do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w N., B. C..

(bezsporne; wniosek egzekucyjny – k.55)

Postanowieniem z dnia 1 czerwca 2016 r., Km 1/16, Komornik Sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji z majątku Spółki z o.o.

(bezsporne; postanowienie komornicze – k.56)

Pismami z 23 sierpnia 2016 r. pełnomocnik K. K. (1) i W. K. wezwał A. K. i Z. M. (1) do zapłaty kwoty 500.000 zł w terminie trzech dni od daty otrzymania wezwania.

(bezsporne; wezwania do zapłaty – k.57-58, k.59-60)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Powyższy stan faktyczny w zdecydowanej większości pozostawał między stronami niesporny. Ustalając go oparto się w szczególności na dokumentach złożonych przez strony, których prawdziwość i treść nie były kwestionowane na żadnym etapie postępowania, w żadnym zakresie. Sąd także nie powziął wątpliwości w tej materii. Za wiarygodne uznano zeznania świadków J. H. i K. R., którzy zeznawali logicznie i szczerze, a ich twierdzenia korespondują z dokumentami zebranymi w toku procesu oraz aktami księgi wieczystej nr (...). Jako miarodajne dla ustaleń faktycznych w sprawie potraktowano też zeznania pozwanych A. K. i Z. M. (1). Z kolei zeznaniom powoda K. K. (1) dano wiarę tylko w części, w jakiej pozostawały one zgodne z ustalonym w sprawie stanem faktycznym.

Strony pozostawały natomiast w sporze co do tego, czy na gruncie niniejszej sprawy ziściły się przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanych, o jakiej mowa w treści art. 299 k.s.h.

Obaj pozwani stanęli na stanowisku, że roszczenie dochodzone pozwem jest bezzasadne, albowiem uprzednio przysługująca powodom wierzytelność względem (...) Sp. z o.o., wygasła wskutek jej zaspokojenia.

Pozwany A. K. wskazał dodatkowo, że z uwagi na trudną sytuacją finansową w/w Spółki, w dniu 25 czerwca 2009 r. zwrócił się do powodów z propozycją zwrócenia im nabytego przez Spółkę prawa użytkowania wieczystego z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą o nr (...).

Z kolei pozwany Z. M. (1) powołał się na zapis § 4 aktu notarialnego z 6 października 2014 r., rep. A nr (...), zgodnie z którym strony umowy sprzedaży nieruchomości postanowiły, że cena w wysokości 500.000 zł zostanie uiszczona bezpośrednio na konto wierzycieli hipotecznych powodów, co jak wskazał, nastąpiło w drodze czynności notarialnej w dniu 16 października 2014 r., rep. A nr (...). Stwierdził, że skoro powodowie zgodnie ze swoją wolą zostali zwolnieni z długów zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...), to dochodzenie przez nich zapłaty kwoty 500.000 zł stanowi chęć bezpodstawnego wzbogacenia. Pozwany podniósł też, że z chwilą powołania go na kuratora sądowego (...) Sp. z o.o., od razu podjął negocjacje z wierzycielem hipotecznym w kwestii zaspokojenia jego należności. „Z ostrożności procesowej” podał, że w przypadku ogłoszenia upadłości Spółki (...), roszczenia powodów nie zostałyby w żadnym stopniu zaspokojone, gdyż suma uzyskana ze sprzedaży nieruchomości, stanowiącej jedyny składnik majątku Spółki, po potrąceniu kosztów postępowania upadłościowego, przypadłaby w całości wierzycielom hipotecznym.

Powodowie opierali swoje roszczenie na treści art. 299 k.s.h. Zgodnie z tą regulacją, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Odpowiedzialność, o której mowa w powołanym przepisie, ma charakter subsydiarny, powstaje bowiem dopiero wtedy, gdy egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, a ściślej – gdy jest oczywiste, że będzie bezskuteczna. Przesłanką tej odpowiedzialności

jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, czyli istnienie takiego stanu majątkowego spółki, w którym wiadomo, że egzekucja z jej majątku nie doprowadzi do zaspokojenia wierzyciela. Ustalenie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić według ogólnych zasad obowiązujących w procesie, za pomocą wszelkich środków dowodowych. W zgodzie z art. 6 k.c. przesłankę tą powinna wykazać strona powodowa.

Wierzyciel, który nie wyegzekwował swojej należności od spółki, nie musi natomiast dowodzić wysokości doznanej szkody. Wystarczające jest przedłożenie przezeń tytułu egzekucyjnego stwierdzającego zobowiązanie spółki, istniejące w czasie pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu i wykazanie, że egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna. W tej sytuacji, jeżeli członek zarządu nie udowodni, że szkoda wierzyciela była niższa od wartości niewyegzekwowanego od spółki zobowiązania, poniesie odpowiedzialność do wysokości tego świadczenia. Członek zarządu może jednak uwolnić się od niniejszej odpowiedzialności, jeżeli wykaże istnienie przynajmniej jednej z trzech przesłanek egzoneracyjnych, wymienionych w § 2 art. 299 k.s.h. (vide: wyroki SN: z dnia 21 lutego 2002 r., IV KN 793/00, OSNC 2003, nr 2, poz. 22; z dnia 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76 i z dnia 25 marca 2015 r., II CSK 402/14, LEX nr 1657663; uchwała SN z dnia 28 lutego 2008 r., III CZP 143/07, L.).

Z uwagi na fakt, że in casu powodowie przedłożyli tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko Spółce (...) w postaci aktu notarialnego z 16 października 2008 r., rep. A nr (...), zaopatrzonego postanowieniem Sądu Rejonowego w N. z dnia 24 lipca 2009 r., I Co 417/09, w klauzulę wykonalności oraz postanowienie Komornika Sądowego z 1 czerwca 2016 r., Km 1/16, w przedmiocie stwierdzenia bezskuteczności egzekucji z majątku Spółki z o.o., rolą pozwanych chcących uwolnić się od odpowiedzialności gwarancyjnej z art. 299 k.s.h., było wykazanie istnienia którejs z przesłanek wymienionych w § 2 przepisu. Przesłanki te zostały przy tym ujęte przez ustawodawcę kompleksowo i zbiorczo w treści powołanej regulacji. Są nimi: zgłoszenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z o.o., brak winy w niezgłoszeniu tego wniosku i brak szkody po stronie wierzyciela spółki z o.o. mimo niezgłoszenia tego wniosku.

W tym miejscu należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowała się rozbieżność co do tego, czy członek zarządu spółki z o.o. może kwestionować w postępowaniu z art. 299 k.s.h. istnienie oraz wysokość zobowiązań spółki. Odpowiedzi pozytywnej udzielił SN m.in. w wyroku z dnia 18 kwietnia 2007 r., V CSK 55/07 (OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 24), a odpowiedzi negatywnej m.in. w uchwale z dnia 20 grudnia 2001 r., III CZP 69/01 (OSNC 2002, nr 10, poz. 118). Różne są też poglądy przedstawicieli doktryny w tej materii.

Niemniej wydaje się, że za dopuszczalnością kwestionowania w postępowaniu z art. 299 k.s.h. istnienia i wysokości zobowiązań spółki z o.o. świadczą następujące argumenty:

- przedmiot odpowiedzialności członków zarządu – skoro zakres ponoszonej przez nich odpowiedzialności, bez względu na uznanie jej za gwarancyjną lub odszkodowawczą, jest ściśle związany z wartością niezaspokojonych zobowiązań spółki z o.o., to muszą mieć możliwość kwestionowania tej wartości, zwłaszcza że w postępowaniu dotyczącym tych zobowiązań nie biorą przecież udziału jako strona, ponieważ toczy się ono między spółką z o.o. i jej wierzycielem;
- podobieństwo odpowiedzialności z art. 299 k.s.h. do uregulowanej w art. 31 i art. 35 k.s.h. odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki jawnej – w odniesieniu do wspólników spółki jawnej nikt nie odbiera im prawa kwestionowania istnienia ani wysokości zobowiązań spółki;
- zgodność tego stanowiska z funkcją kompensacyjną pełnioną przez normę wynikającą z art. 299 k.s.h. – gwarantuje ono, że wierzyciele spółki z o.o. nie wzbogacą się na tym, że spółka nie wykonała swoich zobowiązań (podobnie K. O., [w:] Niewypłacalność spółki z o.o. Odpowiedzialność członków zarządu wobec jej wierzycieli, Warszawa 2014, s. 332).

Zarówno doktryna, jak i judykatura są przy tym zgodne co do oceny sytuacji, gdy do umorzenia zobowiązań spółki z o.o. wobec jej wierzyciela doszło już po wydaniu przeciwko spółce z o.o. wyroku zasądającego, np. wskutek dokonanego później potrącenia czy zapłaty zobowiązań przez spółkę. Nie ma podstaw, aby wyłączać dopuszczalność dowodzenia tych okoliczności przez pozwanego członka zarządu spółki z o.o. W takim przypadku może dojść do

skutecznego podważenia wystąpienia przesłanki odpowiedzialności członka zarządu z art. 299 k.s.h. w postaci istnienia niezaspokojonych zobowiązań spółki (vide: wyroki SN z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 181/12, Lex nr 5768458 i z dnia 7 maja 1999 r., I CKN 1174/97, Legalis; uchwała SN z dnia 17 lutego 2011 r., III CZP 129/10, OSNC 2011, nr 10, poz. 110, wraz z glosą M. Wawrzonka; K. Osajda, Odpowiedzialność członków zarządu spółek z o.o. za ich zobowiązania w orzecznictwie Sądu Najwyższego z 2011 r. i 2012 r., Glosa 2012, nr 4, s. 12 i n.).

W stanie faktycznym sprawy obaj pozwani zgodnie podnieśli, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wystawionym przeciwko Spółce (...) wierzytelność powodów wygasła.

W ocenie Sądu Okręgowego, twierdzeniom tym nie można było odmówić znamienia zasadności.

Trzeba bowiem wyraźnie zaznaczyć, że wolą powodów stawających do aktu notarialnego z 16 października 2008 r., rep. A nr (...), którego przedmiotem była sprzedaż (...) Sp. z o.o. prawa użytkowania wieczystego gruntu z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą nr (...), było uwolnienie się od wierzytelności hipotecznych, ujawnionych w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości położonej w O. przy ulicy (...). Okoliczność tę dwukrotnie podkreślił powód w swoich zeznaniach złożonych na rozprawie sądowej dnia 21 sierpnia 2017 r., stwierdzając, że: „zamiarem moim i mojej żony było wyłącznie to, żeby kwotę otrzymaną ze sprzedaży nieruchomości przeznaczyć na spłatę F. Banku” (vide: k.172v), oraz że „naszą wolą przy zawieraniu aktu notarialnego było wykreślenie hipotek z nieruchomości” (vide: k.173).

Zeznania powoda w opisywanym zakresie są o tyle logiczne, że z akt księgi wieczystej nr (...) wynika wprost, że w dacie zawierania w/w umowy sprzedaży, przysługujące powodom prawo użytkowania wieczystego gruntu z prawem odrębnej własności budynków, obciążało aż pięć hipotek umownych wpisanych na rzecz (...) Banku (...) S.A. w W., w łącznej kwocie 828.413 zł. Okoliczność ta była niesporna między stronami procesu, podobnie jak i fakt, że wszystkie zabezpieczone hipotekami wierzytelności zostały później nabyte przez (...), a następnie przelane na (...)w W..

Z tej przyczyny za zrozumiałe należało uznać zapis § 4 aktu notarialnego z 16 października 2008 r., rep. A nr (...), w którym strony umowy postanowiły, że cała umówiona cena sprzedaży w wysokości 500.000 zł zostanie uiszczona bezpośrednio na konto wierzycieli hipotecznych.

Wprawdzie strony kontraktu wskazały, że zapłata powinna nastąpić do dnia 30 czerwca 2009 r., co jednak nie nastąpiło i co przełożyło się na nadanie w/w aktowi notarialnemu sądowej klauzuli wykonalności, to jednak nie sposób pominąć faktu, że ostatecznie wszystkie zabezpieczone rzeczowo na prawie użytkowania wieczystego gruntu i prawie odrębnej własności budynków wierzytelności wygasły, a zabezpieczające je hipoteki zostały wykreślone z księgi wieczystej. Należy pamiętać, że stawający do aktu notarialnego z 6 października 2014 r., rep. A nr (...), należycie umocowany do działania w imieniu Funduszu pełnomocnik (...) w W., K. R. oświadczył jednoznacznie, że dokonana w obecności notariusza wpłata kwoty 190.000 zł wyczerpuje wszelkie roszczenia Funduszu z tytułu wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...). Jednocześnie pełnomocnik Funduszu wyraził zgodę na wykreślenie z tej księgi wszystkich hipotek wpisanych na rzecz (...), w kwotach: 181.000 zł, 37.413 zł, 250.000 zł, 300.000 zł i 60.000 zł, co też w rzeczywistości nastąpiło.

Tym samym rację ma strona pozwana twierdząc, że wynikająca z aktu notarialnego z 16 października 2008 r., rep. A nr (...), wierzytelność powodów o zapłatę ceny nabycia prawa użytkowania wieczystego gruntu z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą nr (...), wygasła w dniu 6 października 2014 r. Na tle rozpoznawanej sprawy mamy więc do czynienia z sytuacją, w której po powstaniu tytułu egzekucyjnego przeciwko Spółce (...), a przed stwierdzeniem bezskuteczności egzekucji z jej majątku (co nastąpiło mocą postanowienia Komornika Sądowego dopiero dnia 1 czerwca 2016 r.), doszło do całkowitego zaspokojenia roszczeń powodów – wierzycieli Spółki z o.o. (...) tej nie można było pominąć przy ocenie zasadności objętego pozwem roszczenia odszkodowawczego z art. 299 k.s.h.

Zdaniem Sądu Okręgowego, bez znaczenia pozostaje przy tym kwestia tego, jaką konkretnie kwotę zapłacono wierzycielowi hipotecznemu. Skoro bowiem reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika (...) oświadczył notarialnie, że wpłata kwoty 190.000 zł wyczerpała wszelkie roszczenia Funduszu z tytułu wierzytelności

zabezpieczonych hipotecznie, co miało bezpośrednie przełożenie na wykreślenie hipotek Funduszu z księgi wieczystej nr (...), to oznacza to, że zamiar powodów – sprzedających (uwolnienia się od zobowiązań pierwotnie F. Banku, następnie (...), a ostatecznie (...)) został w pełni zrealizowany.

Skoro zaś powodowie osiągnęli swój cel, tj. zostali w całości zwolnieni przez wierzyciela hipotecznego z obciążającego ich długu, to zasądzenie na ich rzecz „dodatkowej” kwoty 500.000 zł, zgodnie z trafnymi spostrzeżeniami pozwanych, prowadziłoby do ich bezpodstawnego wzbogacenia. W konsekwencji powodowie otrzymaliby bowiem dwie kwoty po 500.000 zł: raz – w formie bezgotówkowej (zwolnienie ich z wycenionych na tę sumę wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo na nieruchomości objętej księgą nr (...)) i drugi raz – w formie gotówkowej (zasądzenie dochodzonego pozwem roszczenia).

Wprawdzie strona powodowa próbowała forsować pogląd, że wierzytelności Funduszu wcale nie zostały zaspokojone, gdyż jak zeznał powód „do dnia dzisiejszego ma telefony z W. czy z E. z powołaniem z się na wierzycieli hipotecznych nieruchomości” (vide: k.172v), jakkolwiek jego twierdzenia w tym zakresie są nie tylko wysoce gołosłowne, ale też nie wytrzymują krytyki w zestawieniu z wyżej opisanymi zapisami aktu notarialnego z 16 października 2008 r., rep. A nr (...), w ramach którego (...) przyznał, że wszelkie roszczenia Funduszu z tytułu wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie, zostały zaspokojone. Nadto, z aktualnego odpisu w/w księgi wieczystej wynika wprost, że w dziale IV księgi brak jest wpisów jakichkolwiek hipotek.

Analogicznej oceny wymagały złożone przez powodów na rozprawie sądowej dokumenty w postaci odpisu pozwu (...) przeciwko K. K. (1) na kwotę 5.099,98 zł oraz zawiadomienia o przelewie wierzytelności i wezwania do zapłaty z 17 lutego 2017 r. Jeśli chodzi o pierwszy dokument, to nie jest wiadome, czy taki pozew w ogóle kiedykolwiek wpłynął do Sądu (okoliczność ta bynajmniej nie wynika z osnowy pisma). Po drugie, treść rzeczonego pozwu uniemożliwia ustalenie, czy należności w nim wskazane pokrywają się z tymi, które uprzednio były zabezpieczone rzeczowo na prawie użytkownika wieczystego gruntu i prawie odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą o nr (...). Po trzecie, jak zeznał świadek K. R., występujący uprzednio jako pełnomocnik (...), tego rodzaju pozwy, co przedłożony przez stronę powodową, mają jedynie charakter „zaczepty” (vide: k.151v). Po czwarte, pozew (...) wydaje się kłócić z treścią zawiadomienia o przelewie wierzytelności i wezwania do zapłaty z k.149, z której wynika, że ewentualnym wierzycielem K. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) jest H. (...) (vide: k.149). W końcu po piąte, nawet przy założeniu, że wierzytelność objęta wskazanym pozwem jest tożsama z wierzytelnościami przysługującymi pierwotnie (...) Bankowi (...) S.A. (co raz jeszcze należy podkreślić, w żaden sposób nie wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania), wymaga podkreślenia, że wierzytelności te w całości wygasły, co jednoznacznie i stanowczo oświadczył notarialnie pełnomocnik Funduszu (vide: k.90v). Dodatkowym potwierdzeniem tego jest fakt, że to (...) znalazł (za pośrednictwem biura nieruchomości) nabywcę na prawo użytkownika wieczystego gruntu z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą nr (...) i to on przystał na warunki kontraktu, w tym zwłaszcza cenę sprzedaży nieruchomości, z której uzyskał zaspokojenie wyczerpujące wszelkie roszczenia Funduszu w stosunku do powodów.

Trzeba też pamiętać, że przed zawarciem w/w umowy, jej warunki zostały przedstawione K. K. (1), który zaakceptował je, domagając się, by w treści aktu notarialnego zawarto zapis, że wierzyciel hipoteczny zwalnia go z wszelkich obciążeń finansowych. Wprawdzie powód w swych zeznaniach zaprzeczył niniejszej okoliczności, jakkolwiek zaprzeczenie to jest gołosłowne, a nadto kłóci się nie tylko ze spójnymi w tej materii zeznaniami pozwanego A. K., którym dano wiarę, ale także z treścią aktu notarialnego z 6 października 2014 r., rep. A nr (...), według której, jak oświadczył pełnomocnik (...) (zgodnie z „życzeniem” powoda), wpłata kwoty 190.000 zł wyczerpała ogół roszczeń Funduszu z tytułu wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...), wyrażając zgodę na wykreślenie z tej księgi wszystkich hipotek wpisanych na rzecz Funduszu, w kwotach: 181.000 zł, 37.413 zł, 250.000 zł, 300.000 zł i 60.000 zł. Nadto, jest wysoce wątpliwe, czy a jeśli tak, to jaki interes prawny lub faktyczny w złożeniu takiego oświadczenia przez Fundusz mieliby pozwani, którzy przecież nie byli dłużnikami rzeczowymi ani osobistymi (...), tudzież ich poprzędników prawnych.

Nie bez znaczenia dla oceny zasadności wytoczonego powództwa miało też zachowanie obu pozwanych. Uwadze Sądu Okręgowego nie uszło, że jeszcze przed upływem terminu zakreślonego umową sprzedaży z dnia 16 października 2008 r., działający w imieniu Spółki (...) w piśmie z 25 czerwca 2009 r. informując powodów o braku otrzymania finansowania przez Spółkę, a co za tym idzie braku środków na zapłatę ceny sprzedaży nieruchomości, zaproponował im „anulowanie aktu notarialnego”, poprzez zwrot wymienionym uprzednio nabytego przez Spółkę prawa użytkowania wieczystego gruntu z prawem odrębnej własności budynków, objętych księgą wieczystą nr (...). Logicznie przy tym zeznał pozwany A. K., że „nie chciał być nieuczciwy, że komuś zabierze nieruchomość, za którą nie zapłacił” (vide: k.173). Poza tym trzeba pamiętać, że to powód wyszedł z inicjatywą zbycia przysługujących mu i jego żonie praw na nieruchomości (...) Sp. z o.o., a nie odwrotnie.

W świetle powołanych zeznań A. K., za niezrozumiałe należało uznać twierdzenia powoda, że „z pismem tym poszedł do banku, który go wyśmiał” (vide: k.172v). Po pierwsze, zeznania K. K. (1) również i w tej materii są całkowicie gołosłowne, gdyż nie znajdują choćby pośredniego potwierdzenia w pozostałych dowodach zebranych w sprawie. Po drugie, wydają się one sprzeczne z dalszymi zeznaniami powoda, który podał, że „gdy bank go wyśmiał”, to „wtedy przeczuwał, że może wydarzyć się coś złego, że może nie dostać zapłaty za sprzedaną nieruchomość” (vide: k.172v). Zdaniem Sądu Okręgowego, gdyby takie przecucia rzeczywiście dotknęły powoda, to logicznym ich następstwem winna być zgoda na zwrot praw uprzednio zbytych (...) Sp. z o.o., zwłaszcza, że jak zeznał powód Spółka ta „pozbyła się nieruchomości za kwotę 280.000 zł, która warta jest trzy razy tyle” (vide: k.172v). W ocenie tut. Sądu, bierne zachowanie powodów (będących wszak dłużnikami rzeczowymi (...) Banku (...) S.A.) w tym przedmiocie, jawi się co najmniej jako niezrozumiałe.

Na uwagę zasługuje też zachowanie drugiego z pozwanych Z. M. (1), który początkowo został ustanowiony kuratorem sądowym Spółki (...). Jego wstąpienie do zarządu Spółki z o.o. wiązało się zaś wyłącznie z chęcią zapewnienia Spółce reprezentacji, a w konsekwencji zbycia jej majątku i tym samym zaspokojenia wierzycieli hipotecznych, ujawnionych w księdze wieczystej nr (...), tj. Komornika Sądowego J. B. i (...) w W.. Zeznaniami tym strona powodowa nawet nie próbowała zaprzeczyć. Tym samym, pociągnięcie do odpowiedzialności odszkodowawczej członka zarządu (wcześniej pełniącego funkcję kuratora sądowego Spółki) za działania, które podjął w celu realizacji ustawą przewidzianych obowiązków, czyli zaspokojenia wymagalnych wierzytelności osób trzecich, byłoby sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Poza tym, wymienionemu, podobnie zresztą, jak i pozwanemu A. K., nie sposób przypisać winy za niezłożenia wniosku o ogłoszenia upadłości Spółki (...) w terminie.

Pozwany Z. M. (1) zaspokoił bowiem w całości wszystkich wierzycieli Spółki z o.o., o których istnieniu dowiedział się od dotychczasowego prezesa zarządu, a których wierzytelności potwierdzały zapisy w dziale IV księgi wieczystej nr (...). Dodatkowo, jak wynika z zeznań Z. M. (1) i świadka J. H. pozwany zwracał się do ZUS i US z pytaniami o ewentualne zaległości Spółki (...). Odpowiedzi w obu przypadkach były negatywne, co potwierdzało zapewnienia A. K. odnośnie do liczby wierzycieli Spółki. Nadto, jak zeznała świadek J. H., będąca pracownikiem administracyjnym Z. M. (1), „w czasie gdy zajmowała się Spółką, państwo K. nigdy nie wystąpili do Spółki z żadnymi żądaniem” (vide: k.151).

W tym miejscu należy zważyć, że analizując przesłanki, których udowodnienie pozwala członkowi zarządu spółki z o.o. zwolnić się z grożącej mu z art. 299 k.s.h. odpowiedzialności, przede wszystkim katalog zawarty w § 2 przepisu uzupełnić należy o możliwość wykazania, że na pozwanym członku zarządu w ogóle nie ciążyła powinność zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z o.o. w wypadku jej niewypłacalności, a zatem nie mógł popełnić czynu niedozwolonego, za popełnienie którego sankcję przewidziano właśnie w art. 299 k.s.h. Ponieważ postępowanie upadłościowe może się toczyć wyłącznie wtedy, gdy jest co najmniej dwóch wierzycieli dłużnika, to na dłużniku, a zatem również na członku zarządu spółki z o.o., jeżeli to spółka jest dłużnikiem, nie spoczywa obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, mimo jej niewypłacalności, jeżeli spółka ma tylko jednego wierzyciela. Tym samym członek zarządu nie poniesie przewidzianej w tym przepisie odpowiedzialności, jeżeli nie spoczywa na nim w ogóle obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z o.o. (vide: K. O., (...) spółki z o.o..., s. 357).

Bezspornie tak właśnie było w analizowanym przypadku. W czasie, gdy funkcję prezesa zarządu Spółki (...) pełnił A. K., jedynym wierzycielem Spółki był bowiem (...) (który przejął wierzytelności pierwotnego wierzyciela powodów

(...) Banku (...) S.A.). Nadto, Spółka z o.o. stała się dłużnikiem rzeczowym Funduszu wskutek nabycia (skądinąd od powodów) prawa użytkowania wieczystego z prawem odrębnej własności budynków. Już sama ta okoliczność – posiadania przez (...) Sp. z o.o. tylko jednego wierzyciela – w świetle obowiązujących wówczas przepisów Prawa upadłościowego, przekreślała więc możliwość złożenia skutecznego wniosku o ogłoszenie jej upadłości.

Takiej powinności (złożenia wniosku upadłościowego) w okolicznościach przedmiotowej sprawy, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można było przypisać również pozwanemu Z. M. (1), który niezwłocznie z momentem powołania go na kuratora sądowego Spółki (...), podjął działania zmierzające do zaspokojenia wszystkich wierzycieli Spółki, czego de facto dokonał w drodze aktu notarialnego z 6 października 2014 r., rep. A nr (...)

Zakładając tezę o charakterze przesłanek egzoneracyjnych jako negatywnie wyrażonych przesłankach odpowiedzialności, rzeczona okoliczność winna być traktowana jako dowód braku wystąpienia w ustalonym stanie faktycznym wszystkich niezbędnych przesłanek odpowiedzialności. Gdyby natomiast przyjąć założenie, zgodnie z którym przesłanki egzoneracyjne są czymś innym od przesłanek odpowiedzialności (inną instytucją prawną), to w takim przypadku brak obowiązku zgłoszenia przez pozwanych A. K. i Z. M. (1) wniosku o ogłoszenia upadłości (...) z o.o. należałoby widzieć jako uzasadnienie braku ich winy w niezgłoszeniu tego wniosku. Ponieważ w ogóle nie było powinności dokonania zgłoszenia, to oczywiste jest, że wskazani członkowi zarządu nie ponoszą winy w tym, że takiego zgłoszenia nie dokonali (podobnie: K. O., (...) spółki z o.o..., s. 379).

Skoro zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwolił przypisać któremukolwiek z pozwanych powinności zgłoszenia wniosku o ogłoszenia upadłości Spółki (...), to niecelową okazała się weryfikacja podniesionego „z ostrożności procesowej” zarzutu strony pozwanej, że w przypadku ogłoszenia upadłości Spółki z o.o., roszczenia powodów nie zostałyby w żadnym stopniu zaspokojone, gdyż suma uzyskana ze sprzedaży nieruchomości, stanowiącej jedyny składnik jej majątku, po potrąceniu kosztów postępowania upadłościowego, przypadłaby w całości wierzycielom hipotecznym. Choć teza na tle dowodów zgromadzonych w toku sprawy, wydaje się wysoce prawdopodobna, to jednak potrzebę dokonania jej bliższej analizy eliminuje fakt, że in casu nie ziszczyły się ustawowe przesłanki do zgłoszenia wniosku o ogłoszenia upadłości Spółki (...).

Mając na uwadze wszystkie, wyżej przedstawione okoliczności, wobec braku spełnienia przesłanek subsydiarnej odpowiedzialności pozwanych z § 1 art. 299 k.s.h. (wystąpienia przesłanek egzoneracyjnych z § 2 przepisu), powództwo jako niezasadne zostało oddalone.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Regulacja ta formułuje zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę kosztów niezbędnych i celowych. Zgodnie z treścią powołanego przepisu strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty procesu. Na koszty celowego dochodzenia praw złożyły się in casu koszty zastępstwa procesowego pozwanego Z. M. (1) w kwocie 10.800 zł, obliczone według norm przepisanych i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, którymi solidarnie obciążono powodów.

W oparciu o regulację § 2 pkt 1 w zw. § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715) Sąd przyznał reprezentującemu pozwanego A. K. pełnomocnikowi z urzędu koszty udzielonej mu i nieopłaconej pomocy prawnej, w wysokości wynikającej z § 8 pkt 7 w zw. z § 4 pkt 2 powołanego rozporządzenia. Ustalając opłatę w prawem dozwolonej wysokości – 150% stawki podstawowej Sąd miał na uwadze nakład pracy radcy prawnego, w tym liczbę jego stawianictw w Sądzie, wartość przedmiotu sprawy i stopień jej zawikłaności, a także wkład radcy prawnego w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych i zagadnienia prawnego oscylującego przy wykładni przepisu art. 299 k.s.h., stanowiącego podstawę prawną roszczenia dochodzonego pozwem.

/SSR del. Maciej Rzewuski/

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,
2. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powodów i pełnomocnikowi pozwanego Z. M.,
3. za 14 dni lub z apelacją.

O., dnia 1 września 2017 r.

/SSR del. Maciej Rzewuski/